

“Ma oleksin olnud teine naissoost tuletõrjuja Eestis,” upitab Mari Tikan (22) kunagist õppevahendit ja räägib tollastest plaanidest. Juba kõrgkooli ajal töö otsimine tõi ta aga päästeameti avalike suhete büroo juhi kohale.

MARKO MUMM

Loiust tudengist saab kraadiga töötu

Noored juristid leiavad erialase töö kõige hõlpsamalt

Malle Pajula, Anu Jõesaar
malle@epl.ee; anuj@epl.ee

Tudeng peab varakult end tööandjale magusaks palaks tegema, kinnitas kõrgkoolilõpetanute küsitlus, millest selgus, et töötuks kardab jääda iga kahekümnes ülikoolilõpetaja.

“Ise peab juba kooliajal tööd otsima,” sõnas septembrist päästeameti avalike suhete büroo juhatajana tööle hakkav Mari Tikan (22). Tema töölesaamine kõlab nagu ameerikalik edulugu, kus kõik määrab juhus.

Sisekaitseakadeemia päästekolledži tudeng Mari läks ligi kaks aastat tagasi Tallinna tuletõrje ja päästeameti personaliosakonda maad kuulama. Teel pidas neiu kinni päästeameti nõunik Tiit Tambi, kes peale mõningast pärimist neiu infolehte tegema kutsus. Nii on Mari jõudnud poolteist aastat samas majas poole kohaga töötada. “Hea töötaja nagu maast leitud. Meil oligi presimeeskonda päästealase haridusega inimest vaja,” oli ka Tambi juhtunuga rahul. Septembrist töötab Tambi ise Mari alluvuses.

Mari sõnul on praeguseks töö leidnud sisekaitseakadeemia kogu selleaastane lend. “Ka minu kursusekaaslased hakkasid teisel kursusel kooli kõrvalt tööd vaatama. Ise tuleb olla ak-

tiivne ning teisel-kolmandal kursusel on ka selge, mis täpselt huvitab,” soovitas Mari ning tunnistas, et tehnikaülikooli tudengist venal on palju raskem õpingute ajaks tööd leida.

Tudengina töötamine kindlustab koha

Tallinna Tehnikaülikooli õppeprorektori Jakob Kübarsepa hinnangul töötab üsna väike osa nende lõpetajatest otseselt õpitud insenerierialal. Küll aga on tehnikaharidusega inimesed innukad ise tööandjaks hakkama.

“Samasugune tendents on kogu maailmas,” ütles Kübarsepp. “Euroopa Liidu maades on 95 protsenti vastloodud firmadest tehnika-kõrgkoolide lõpetanute tehtud. Juristidele või majandusharidusega inimestele jääb üsna väike osa.”

Tartu Ülikooli üliõpilaste karjääriteenistus on teistest kõrgkoolidest põhjalikumalt uurinud oma lõpetajate käikäiku. Karjääriteenistuse peaspetsialisti Kadrin Kergandi sõnul arvas 60 protsenti viimase kahe kursuse lõpetajatest enne tänavusi lõpuaktusi, et neile jagub erialast tööd. Optimistlikumad olid arsti-, majandus-, õigus- ja matemaatikateaduskonna tudengid. Töö leidmist pidas suureks probleemiks viis protsenti vastanuist.

Kuidas tegelikult on läinud, seda uuris karjääriteenistus 1999. aasta lõpetanutele pool aastat pärast lõpuaktust. Kolmveerand ankeedile vastanuist väitis end töötavat õpitud erialal. Viis lõpetanut nimetas end töötuks, kolm oli lapsepuhkusel.

Erialase töö olid leidnud kõik ankeedile vastanud juristid ning neli viiendikku arstidest. Majandus-, bioloogia-geograafia- ja füüsikateaduskonna lõpetajate seas seevastu leidis ligikaudu võrdselt nii erialase kui ka mõne muu töö tegijaid. Et lõpetanuid küsitleti posti teel, võib eeldada, et tegelik pilt on veidi kehvem, sest ankeedi tagastasid pigem aktiivsemad ja edasijõudnumad.

Vastustest ilmnas, et kõige kindlam on juba õpingute ajal endale töökoht leida. Nii kindlustas endale püsiva töö peaaegu iga kolmas lõpetanu. Nad töid lisaplussina

esile, et ülikooli kõrvalt töötades oskasid nad oma õpikukava kohandada tööturu nõudmistega.

Eesti tööandjad värbavad loiult

Kadrin Kergandi hinnangul kinnitas küsitlus, et oma võimeid imetledes tööpakkumisi ootama jääda ei tasu –tööandjad ei ole huvitatud aktiivsest värbamisest. Lääneriikides väga hinnatud tööandjate tutvustus- ja värbamispäevad ülikoolides ei ole Eestis levinud. Samuti kasutavad firmad üsna vähe personaliotsingu teenust –tööandjad ei väärtusta veel head spetsialisti ja ei taha tema otsimiseks kulutada raha ega aega.

Kui paarikümne aasta eest said paremate hinnetega tudengid paremad töökohad, siis praegu head hinded üksi muljet ei avalda. “Tüüpiline näide: majanduse lõpetaja, väga hea keskmine hinne, kuid puudus

igasugune töökogemus ja ka suhtlemisoskus oli kesisevõitu. Töö leidmine oli tal väga suur probleem,” kirjeldas Kadrin Kergand. Kevadisel karjääripäeval arutas ülikool seda teemat ka personalijuhtidega. “Tööandja tundub hindavat siiski universaalseid omadusi nagu eneseväljendusoskus, suhtlemisvõime, aktiivsus, keelte- ja arvutitundmine.”

Kadrin Kergand märkis, et keskmiselt viis protsenti kõrgkoolilõpetajatest jääb pärast lõpetamist rakenduse ka lääneriikides. “Meie küsitluse tulemusel on töötute arv lõpetajate seas suhteliselt tühine,” kinnitas Kergand. Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni mullukevadise uuringu kohaselt oli Eestis kõrghariduse ja teaduskraadiga inimeste seas töötuid viis protsenti, samal ajal kui keskmine töötus oli 11,4 protsenti ja 15–24-aastaste noorte seas isegi üle 20 protsendi.

Kuidas leida tööd

TARTU ÜLIKOOI 1999. A LÕPETAJAD POOL AASTAT HILJEM:

- 29 % leidis koha õpingute ajal töötades;
- 16 % tuttavate soovitusel;
- 16 % vastas tööpakkumiskuulutustele;
- 16 % sai isikliku tööpakkumise;
- 10 % käis firmas ise tööd küsimas;
- 4 % leidis kontakti tööandja tutvustuspäevadel;
- 7 % muu (kontakt tekkis praktika või internatuuri ajal või haridusosakonna kaudu, avaldasid ise tööotsimiskuulutusi).

TÖÖANDJA ARVATES LEIAB UUSI TÖÖTAJAJD HÕLPSASTI NII:

- firma töötajate isiklike kontaktide kaudu;
- kui tööotsija ise pöördub firmasse;
- sugulaste ja tuttavate soovitusel;
- tööpakkumiskuulutuste abil.

Allikas: tööturuameti küsitlus tööandjate seas, 1999